

Universitätsbibliothek Wuppertal

**DIONYSII || LAMBINI MON-||STROLIENSIS RE-||GII
PROFESSORIS,|| IN || Q. HORATIVM FLACCVM EX FIDE
ATQVE || AVCTORITATE COMPLVRIVM LIBRORVM
MANV-||scriptorum à se emendatum, et aliquoties
recogni-||tum, ...**

Horatius Flaccus, Quintus

Frankfurt/Main, 1577

Ode 1: Ad C. Asinium Pollionem

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1066](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1066)

AD C. ASINIVM POLLIONEM.

Ode I.

Commendat scripta illius, quibus bella ciuilia complectebatur.



MOTVM ex Metello consule ciuicum,
 Bellique causas, & vitia, & modos,
 Ludumque Fortuna, graueisque
 Principum amicitias, & arma
 Nondum expiatis vncta cruoribus,
 Periculosa plenum opus alea
 Tractas, & incedis per igneis
 Suppositos cineri doloso.
 Paullum seuera Musa tragœdia
 Desit theatris: mox, vbi publicas

Res ordinarij, grande munus
 Cecropio repetes cothurno,
 Insigne maestis praesidium reis,
 Et consulenti, Pollio, curia:
 Cui laurus aternos honores
 Dalmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum
 Perstringis aureis: iam litui strepunt:
 Iam fulgor armorum fugaceis
 Terret equos, equitumque vultus.

Audire magnos iam videor duces
 Non indecoro puluere sordidos,
 Et cuncta terrarum subacta,
 Praeter atrocem animum Catonis.

Iuno, & deorum quisquis amicior
 Afris, inulta cesserat impotens
 Tellure, victorum nepotes
 Rettulit inferias Iugurthæ.

Quis non Latino sanguine pinguior
 Campus sepulcris impia praelia
 Testatur, auditumque Medis
 Hesperiae sonitum ruinae?

Qui gurges, aut quæ flumina lugubris
 Ignari belli? quod mare Daunia
 Non decolorauere cædes?

Quæ caret ora cruore nostro?
 Sed ne, relictis Musa procax iocis
 Cæa retractes munera neniae,
 Mecum Dionæo sub antro
 Quere modos leuiore plectro.

MOTVM CIVICVM] bellum ciuile. sed ap-
 tius est nomen motus, & significantius. Pollio-
 nem, qui tragœdias, seu praetextas potius, scribe-
 bat de bellis ciuilibus, monet Horatius, vt hanc
 scripturam tantisper intermitteret, dum restitueretur
 in ordinem, atque in suum statum Respub. vel,
 vt alij malunt, dum historiam de eodem bello ci-
 uili, ordine perscripserit. Erat enim Pollio & tra-
 gœdiarum, & historiarum scriptor. Pollionem
 autem tragœdiarum, seu praetextarum fuisse scri-
 ptorem declarant illa Horatiana sat. x. lib. 2. *Pol-
 lio Regum Facta canit pede ter percusso.* idem infra
 hac eadem Oda, *Paullum seuera musa tragœdia
 Desit theatris, &c.* Quod autem quidam alioqui
 docti, existimant, principium huius Od. *Motum
 ex Metello*, &c. intelligendum esse de descriptione hi-
 storiae mihi vehementer errare videntur: & mi-
 ror, hoc eis vniquam in mentem venire potuisse.
 Nam & verborum structura, & orationis series,
 & sententia ipsa perspicue declarant, hoc totum
 ad tragœdiae descriptionem pertinere. Sic enim
 Horatius. Tu pollio tractas motum ciuilem à
 Metello consule, bellique causas, &c. periculosa
 plenum opus alea, &c. Intermitte (inquit Hora-
 tius) istam descriptionem, & sine musam tragicam
 paullisper desiderari à theatris: mox vbi cum alijs
 senatoribus rempubl. in suum statum restitueris,

A seu in ordinem redegeris, atque ordinariis, grande munus descriptionis tragicæ repetes. hæc mihi videtur esse huius loci sententia. quam maleuoli quidam homines, & inuidia obcæcati non viderunt. Seruius hunc locum profert ad illum Virg. lib. 6. *Æneid. civili tempora quercu.*

EX METELLO CONSULE] L. Afranij collega, de quo sic M. Tull. epist. ad Attic. lib. 1. *Metellus tuus est egregius consul. unum reprehendo, quod otium è Gallia non magnopere nuntiari gaudet.*

BELLIQVE CAUSA] belli causæ, verbo erant (vt ipse Cæsar dicebat) quod intercessio sublata, ius tribunitium sublatum, circumscriptus esset Antonius, reuera dominandi cupiditas, & *μενεξία.*

LVDVMQVE FORTVNÆ] sic sup. Od. 2. lib. 1. bellum, ludum Martis appellauit. Iam quis nescit fortunam in bello plurimum posse? Ex quo dicunt Latini, belli fortunam experiri, seu tentari, & apud Ennium: *Quorum virtuti belli fortuna pepercit, &c.*

GRAVEISQVE PRINCIPVM AMIC.] primùm L. Crassi, Cn. Pompeij, C. Cæsar: deinde Octauiani, M. Lepidi, M. Antonij.

B. NONDVM EXP. VNCTA] arma sanguine ciuili, cuius nondum pœnas meritas luimus, oblita: arma adhuc cruenta sanguine ciuili, neque dum aliqua expiatione, pura effecta. videtur spectare ad morem veterum Græcorum, qui si eadem aliquam extra bellum admisisissent, tam diu manus habebant cruentas atq; impuras, donec ab aliquo rege expiati atq; abluti essent. annot. sup. Od. 2. lib. 1. *Cui dabit parteis scelus expiandi Iupiter?*

PERICVLOSÆ PLEN. OPAL.] propter incertum belli euentum. nam cum sit necesse in scribendis his prætextis, multorum vitia notare, multorumque voluntates offendere, verisimile est, eos, quos scriptis offenderis, si vicerint, grauius laturos. Licet hoc etiam referre ad historiarum descriptionem, ex sententia Seruij. Hæc enim annotat ille ad illum Virg. versum Palæm. *Pollio enim amat nostram, &c. Blanditur iam Pollioni patrono: quem tragædiarum & historiarum scriptorem fuisse testatur Horatius. Nam in secundo carminum dicit de historiis, periculose plenum opus aleæ Tractas, &c. Idem paullo post de tragæd. Paullum seueramusa tragædiæ, &c.*

ET INCEDIS PER IGNEIS] allegoria est, qua obscure significat idem, quod proximè dixerat, periculosam esse illorum temporum tragædiam scribere, seu tragædiæ scribendæ ex bellis ciuilibus argumentum sumere.

CINERI DOLOSO] cineri, qui celat, & tegit igneis subiectos. sic infra Od. 27. lib. 3. *Taurum dolosum* appellat, qui deum celat.

PAVLLVM SEVERE] sine, vt theatra tantisper tuis tragædiis careant, dum hi motus ciuiles conquiescunt, perinde ac si diceret, intermitte vsque eò descriptionem tragicam, quo ad temp. dissipatam ac dissectam ordinariis: vel intermitte tragædiæ scribendæ studium: neue tragædias tuas, quæ tali argumento constant, scenæ committe hoc tempore, rebus videlicet nondum compositis, neque ordinatis.

MOX, VBI PVBLICAS R.O.] id est, vbi D ea, quæ sunt in rep. turbata, dissipata, dissecta digesseris, disposueris, in suum ordinem restitueris: munus scribendi abs te susceptum repetes: vel vbi historiam belli ciuilis oratione soluta conscripseris, vt alij volunt.

CECROPIO] Attico, seu Atheniensi. Thespis enim, Æschylus, Sophocles, Euripides tragædiarum scriptores, Athenienses fuerunt, suasque tragædias Athenis docuerunt. Fuit autem Cecrops Actæi gener, eius, quem primum in Attica regnasse scribit Pausanias Atticis, his verbis: *Ακταίων λέγουσιν ἐν τῇ Ἀττικῇ βασιλεύσαι παρῶν. ἀποθανόντος δὲ Ἀκταίου Κέκροψ ἐκδέχεται τὴν ἀρχὴν θυγατρὶ σωσιππῶν Ἀκταίου.*

INSIGNE MÆST. PRÆS. REIS ET CONSULENTI] id est, qui & causis agendis, reisque defendendis, & consilio dando, sententiæque dicenda, cum in senatu magnis de rebus consultatur, multum valet.

CVI LAVRVS] significat eum de Dalmatis triumphum egisse. Vicerat autem Salonam Dalmatiæ ciuitatem, vt notat Seruius ad illum Virgil. locum Palæm. *quo te quoq; gaudet, vbi hos versus Horatij profert.*

IAM NVNC MINACI] ostendit Pollionem ita subijcere oculis præliorum imaginem, vt ij, qui legant, spectare, atque iis, quæ narrantur, interesse sibi videantur. & est elegans *ὑποπίπτωσις.* In præliis autem ad exacuendos & excitandos militum animos, cornua, litui, tubæ adhibebantur, vt ex hoc loco, & Ode 1. lib. 1. colligitur. & *lituo tubæ Permissus sonitus.* Erat autem lituus genus buccinæ incuruæ. Ennius: *Inde loci lituus sonitus effudit acutos.* Festus.

NON INDEC. PVL. SORD.] qui pro patriæ libertate fortiter pugnantes occubuerunt. vide sup. Ode 15. lib. 1. *pulvere Troico Nigrum Merionen.*

ET VNCTA TERR.] Et omnis terrarum parteis. Similia sunt illa, quæ alibi annotabimus, *angusta viarum, extrema finium, amara curarum, &c.*

PRÆTER ATR. AN. CAT.] sup. Od. 12. & *Catonis Nobile lethum.* Plutarchus in Catone, scribit populum Vticensem statim audita Catonis morte, ad eius fores concurrisse, atque vna voce conclamantem, illum solum seruatore, ac beneficium, solum liberum, solum inuictum appellasse. his verbis: *καὶ μικρὸν ὕστερον ὁ δῆμος τῶν ὑπαίων μίαν φωνὴν τὸν εὐεργέτην καὶ σωτήρα, καὶ μόνον ἐλευθέρου, καὶ μόνον ἀήττητον καλέοντων.* Ipse Cæsar verò accepto de eiusdem morte nuntio dixisse fertur: *Cato inuideo tibi mortem. tu enim mihi tuam salutem inuidisti. atrocem igitur animū intellige constantē, imperterritum, ἀροβον. nam assentior iis, qui hoc nomen à verbo Græco deductum volunt, τρέω: quod valet tremere, vt sit atrox is, qui non timeat: quamq; scio atrocem interdum aliud significare.*

IVNO, ET DEORVM] Iuno, & alij dij, qui Numidis fauerant in bello Iugurthino, Numidarum, & Afrorum calamitate, nec eque Iugurthæ (fuit enim ille Romæ in carcere necatus) offensæ, victores ipsos, nempe Romanos, eorumq; posteros Iugurthæ manibus, tamq; victimas mactarunt, ac parentarunt.

INVLTA

A INVILTA TELLVRE.] Africa.

IMPOTENS] vel ἀκρατής τῆς ὀργῆς, vt supra Od. 37. id est, irata, vel non potens, id est, quæ non potuerat odium suum explere.

VICTORYM NEPOTES] posteros Romanorum, qui fuerant victoria potiti.

INFERIAS] victimas, quæ mânibus immolantur, seu mactantur. de Iugurtha autem lege Sallust.

IMBIA] scelerata, patriæ perniciofa, in quibus cuius ciuem trucidat.

HESPERIA] Italica, vt Ode 36. lib. 1. Dionys. Halicar. ἀρχαῖοι Ρωμα. Ἑλληνες ἑσπερίαν καὶ αὐσονίαν ἐκαλοῦν τῶν Ἰταλίων· οἱ δ' ὀπλιῶται σαυονίαν. i. Græci, Italiam, Hesperiam & Ausoniam appellabant: Incolæ autem Saturniam.

DAVNIÆ CAEDES] Appulorum, & Itolorum cædes.

SED NE RELICTIS MVSA] sic Musam reprimit Ode 3. lib. 3. *Quò Musa tendis? desine peruicax Referre sermones Deorum.* sic Pindarus in medio carmine, seipsum, ab eo, quod instituerat, aberrantem, aut ad ea, quæ ad rem susceptam minus pertinebant, digredientem reprimit, & reuocat. εἰδ. γ. Νεμ. θυμὸς τίνα παρὸς ἀλλοδαπῶν ἀκραν ἐμὸν πτόον παραμείβῃ; & Olymp. εἰδ. θ. cùm Herculem tribus diis, quos eo loco nominat, præstantiorem esse ostendisset, seipsum reprimens, talémq; orationem abominans, odiosam atque inuisam sapientiam esse dicit diis maledicere. ἀπό μοι λόγον τίπτεν εἶμα βίβον· ἐπὶ τίτῃ λοιδορήσῃ θεὸς ἔχθρὰ σοφία, & paullo post, μὴ νῦν λαλάγῃ τὰ, &c.

CĒENENIÆ] Simonidei carminis. fuit enim Simonidis (vt Scribit Quintilianus) virtus mirifica in commiseratione commouenda, & in tractandis rerum tristium argumentis. Ideoque Catull. *Paullum quidlibet allocutionis Mestius lacrymis Simonideis.* Cēæ sine diphthongo in priore syllaba scriptum est in omnib. lib. veter. Theoc. εἰδ. ιζ. Εἰ μὴ δεινὸς αἰοῖδος ὁ κήϊος αἶολα φωνέων, &c. aptissimo autem vocabulo vsus est, *nenia*, quod est carmen funebre, & lugubre, vt Ode vltima huius libri. *Absint inani funere nenia.* quamuis pro quouis carmine ab eodem vsurpetur: vt Od. 28. lib. 3. *Dicetur merita nox quoque nenia.* & epist. 1. lib. 1. *anpuerorum Nenia, que regnum rectefacientibus offert.*

RETRACTES] iterum tractes. sic Virg. lib. 7. *Æn. Agmina in arma vocat subito, ferrumque retractat.*

DIONE SVB ANTRO] Dionem Veneris matrem esse etiam Homerus testatur il. ε. quo in loco ait Venerem à Diomede vulneratam, atque in cælum reuersam statim in sinum, & complexum matris Dionæ concidisse. Ηδ' ἐν γόνασι πίπτε Διῶντις δ' ἴ' Ἀφροδίτη Μήτηρ ἑῆς· ἢ δ' ἀγρὰς ἐλάετο θυγατέρα ἰὼ. & Eurip. Hel. Κέρι Διῶντις Κύπρι, μὴ μ' ἐξερῶσιν. Theoc. autem εἰδ. ιε. Venerem Dionæam appellat. Κύπρι Διωνάια, & Virgil. in Mœride, Augustum Cæsarem tanquã ab Iulo & Venere prognatum, Dionæum vocat. *Ecce Dionæi procedit Cæsaris astrum.* Hoc igitur loco antrum Dionæum, Venerem intelligemus, in quo sint canendæ res

leues, & amatorix, & Veneræ.

PROCAX] Saty. 6. lib. 2. *seruósque procacis Pasco libatis dapibus.*

QVÆRE MODOS] versus, cantus, vt Od. 3. lib. 3. *Magna modis tenuare paruis.* & huius lib. Od. 12. *nec Siculum mare Pæno purpureum sanguine mollibus Aptari citharæ modis.* & 9. lib. 3. *Dulceis docta modos.* & de arte poet. *Accessit numerisque, modisque licentia maior.*

AD C. SALLVSTIVM Crispum. Ode 2.

Primum Proculeium laudat ob liberalitatem in fratres: Deinde ostendit, eum, qui suas cupiditates reprimere, pecuniãque contemnere possit, solum regem, solum beatum esse.

NVLLVS argento color est, auaris
Abdita terris inimice lamnæ.

Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu.

Viuat extento Proculeius æuo,
Notus in fratres animi paterni.

Illum aget penna metuente solui
Fama superstes.

Latius regnes auidum domando
Spiritem, quàm si Libyam remotis
Gadidus iungas, & vterque Pænus
Seruiat vni.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops:
Nec sitim pellit, nisi causa morbi

Fugerit venis, & aquosus albo
Corpore languor.

Redditum Cyri solio Phraaten
Disidens plebi, numero beato-

Rum eximit virtus: populumque falsis
Dedocet vti

Vocibus, regnum, & diadema tutum
Deferens vni, propriãque laurum,

Quisquis ingenteis oculo irretorto
Spectat acervos.

NVLLVS ARGENTO COLOR EST, &c.] Horum verborum hæc sententia est, Nihil habet nitoris argentum, nihil splendoris, nihil pulchritudinis, nisi vsu modico ac moderato, id est, neq; nimium profuso, neque nimium parco splendorem, & nitorem acquirat.

ABDITÆ TERRIS INIMICE LAMNÆ]
O Crispe